

Osakesäästäjien Keskusliitto ry
timo.rothovius@osakeliitto.fi
toimisto@osakeliitto.fi

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

15.6.2018

Asia: Eri sijoitusmuotojen verokohtelu, työryhmäraportti, VM070:00/2017

Osakesäästäjien lausunto eri sijoitusmuotojen verokohtelua käsittelevästä työryhmäraportista

Osakesäästäjät kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä. Osakesäästäjät on valtakunnallinen sijoittajien yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon yhteisö, jonka tehtävä on auttaa suomalaisia ja samalla Suomea vaurastumaan, sekä saavuttamaan omistajamyönteinen yhteiskunta. Osakesäästäjien jäsenmäärä on n. 30.000, ja se on voimakkaassa kasvussa edelleen, kun yhä useampi suomalainen aloittaa tavoitteellisen säästämisen.

Työryhmän asettaminen, Osakesäästäjien rooli

Osakesäästäjät pitää erinomaisen hyvänä asiana, että eri sijoitusmuotojen ja sijoitusryhmien verokohtelua tarkastellaan kokonaisuutena. Pidämme lähtökohtaisesti laajapohjaista lainsäädännön valmistelua hyvänä ja olisimmekin siksi toivoneet hankkeelle asetettavan työryhmän jäsenistön heijastelevan laajemmin markkinaosapuolia ja eri näkökulmiin liittyvää osaamista.

Työryhmäraportissa tuodaan selkeästi esille nykyisen verokohtelun aikaansaama ohjausvaikutus, joka suosii *finanssisijoittamisen välillisiä muotoja* suoran osakesäästämisen sijaan. Toinen ohjausvaikutuksen aiheuttama epäkohta on nykymallin suosima tietyt *sijoituskohteet*, jotka ovat vähemmän verotettuja. Tämä on ongelma myös koko kansantalouden näkökulmasta, ja vaikeuttaa ikääntymisen mukana tulevan kestävyysvajeen hoitamista.

Osakesäästäjät olisi alun perin toivonut työryhmän tarkastelevan myös luonnollisten henkilöiden osinkoverotusta ja muutenkin laajemmin yksittäisen osakesäästäjän verokohtelua. Nyt työryhmän toimeksianto oli lähtötilanteessa melko suppea ja kertamaksullisten eläkkeiden rooli korostui oudosti. Olemme kuitenkin tyytyväisiä siihen, että työryhmä otti vielä toimikautensa aikana, valtiovarainministerin nimenomaisesta aloitteesta, tarkasteluunsa mukaan myös osakesäästötilit.

Osakesäästäjät mainittiin työryhmän asettamispäätöksessä kuultavana kahden muun tahon ohella. Toimitusjohtajamme olikin kutsuttuna heti työryhmän ensimmäiseen tapaamiseen sekä myöhemmin talvella

yhdessä Pörssisäätiön toimitusjohtajan kanssa osakesäästötilejä käsittelevässä tapaamisessa. Esittelimme työryhmälle mm. Osakesäästäjien ja Pörssisäätiön teettämän sijoittajabarometrin tuloksia verokysymyksiin ja sijoittajien käyttäytymiseen liittyen sekä Kansan arvot -kyselytutkimuksen tuloksia suuren yleisön näkemysten osalta. Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi työryhmätyöskentelyn aikana.

Työryhmäraportissa tarkastellaan seuraavia kohteita: sijoitusrahastot ja erikoissijoitusrahastot, säästö- ja sijoitusvakuutukset, kapitalisaatiosopimukset, vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus ja pitkäaikaissäästämissopimus, kertamaksullinen eläke, kommandiittiyhtiömuotoiset pääomarahastot, sijoitussäästötili, sekä maastamuuttolanteisiin liittyvät näkökohdat. Seuraavaksi esitämme näistä kustakin Osakesäästäjien näkemykset. Ensin kuitenkin lyhyesti näkemyksemme suoran osakesijoittamisen verokohtelusta.

Suora osakesäästäminen

Osakesäästäjän verokohtelua on kiristetty vuosien varrella erityisesti pörssiyhtiöiden jakamien osinkojen verokohtelun muuttuessa ensin vuonna 2004 luovuttaessa yhtiöveronhyvitysjärjestelmästä, ja uudestaan vuonna 2013, kun pörssiosinkojen veronalaista osuutta päätettiin ensin korottaa 70 prosentista 100 prosenttiin, mutta mm. Osakesäästäjien vaatimuksesta lopulta ”vain” 85 prosenttiin. Suoraan pörssiosakkeita omistavien luonnollisten henkilöiden lukumäärä on kasvanut jatkuvasti koko tilastointijaksolla 90-luvulta saakka lukuun ottamatta kahta ajankohtaa, jolloin määrä kääntyi muutamaksi vuodeksi laskuun. Nämä ajankohdat ovat vuodet 2004 ja 2013, eli juuri ne jolloin osakesäästäminen verotusta kiristettiin.

Useissa maissa luovutusvoittoveroa ei makseta lainkaan pitkään omistetusta omaisuudesta. Suomessa pitkään omistetun omaisuuden luovutusvoittoverotukseen on luotu hankintameno-olettamajärjestelmä, jota on kuitenkin ajan saatossa jatkuvasti heikennetty. Kansainvälisesti vertailtuna suomalainen luovutusvoittoverotus on poikkeuksellisen ankara, erityisesti juuri pitkään omistetun omaisuuden osalta.

Suoraan osakkeet omissa nimissään omistava luonnollinen henkilö maksaa pörssiyhtiöiden jakamista osingoista korkeinta osinkoveroa (vrt. esim. suuren nettovarallisuuden omaavien listaamattomien yritysten jakamien osinkojen merkittävästi huojennettu verokohtelu) ja jokaisesta osakeluovutuksesta tapahtumahetkellä luovutusvoittoveroa (pääomatulovero).

Työryhmän tarkastelemien välillisten sijoitusmuotojen, sijoitusrahastojen, säästö- ja sijoitusvakuutusten sekä kapitalisaatiosopimusten verokohtelu on suora sijoittamista oleellisesti edullisempi. Näin verotus ohjaa sijoittajaa käyttämään monimutkaisempia rakenteita, joiden suosio on viime vuosina huomattavasti kasvanut. Valitettavasti verotus samalla myös ohjaa luonnollisia henkilöitä siirtämään osakeomistukseensa liittyvät omistajan oikeudet palveluntarjoajille eli finanssilaitoksille.

Osakesäästäjien jäsenkunta, kuten yleensäkin suoraan pörssiosakkeita omistava luonnollisten henkilöiden joukko, on Suomessa moninainen. Osakesäästäjiä on eri ikäisiä, eri koulutustaustan omaavia, eri ansiotason ja eri varallisuustason omaavia. Toisin kuin työryhmä raportissaan perustelematta väittää, *suora osakesijoittaminen sopii kaikille* (paitsi tietenkin nykytilanteessa veroja vältteleville, mutta tätä asiaintilaa korjaamaanhan työryhmä perustettiin). Toinen omituinen väittäminen raportissa on, että välillinen sijoittaminen vähentää riskiä. Tämäkin on virheellinen, palveluntarjoajien tyrkyttämä, perustelematon oletus. *Välillinen sijoittaminen ei alenna sijoittajan riskiä*, päinvastoin. Löytyy paljon esimerkkejä tapauksista, joissa säästäjille on myyty erittäin riskisiä välillisten sijoittamisen tuotteita, joita ostaja ei ole edes ymmärtänyt, ja joiden

mukana hän on menettänyt suuren osan tai jopa koko sijoittamansa pääoman. Näin ei suoraan sijoitetulle, hyvin hajautetulle osakesalkulle voi käydä! Välillinen sijoittaminen lisää sijoittajan kuluja ja alentaa siten sijoittamisen kokonaistuottoa, sekä tuo ylimääräisiä suoria riskejä, esimerkiksi vastapuoliriskin.

Osakesäästäjät pitää suoraa osakesijoittamista ja kansalaisten laajapohjaista omistajuutta yhteiskunnan kannalta tavoiteltavana. Verojärjestelmän tulisi heijastaa yhteiskunnan arvoja. Tämän hetken Suomessa näitä arvoja ovat näkemyksemme mukaan kansalaisten omistajuus, omistusten läpinäkyvyys, tavoite edistää talouskasvua mahdollistamalla kotitaloudet yritysten kasvun rahoittajina, sekä mahdollisimman hyvä varautuminen ikääntymisen mukanaan tuomaan kestävyysvajeeseen.

Sijoitusrahastot ja erikoissijoitusrahastot (s. 68-113)

Sijoitusrahastojen verokohtelu on pysynyt ennallaan yli 30 vuotta. Rahastosijoittamisen nykyinen verokohtelu on toimivaa. Osakesäästäjät pitää sijoitusrahastojen verokohtelua hyvänä lähtökohtana suomalaiselle sijoitustuotteiden / eri sijoitusmuotojen verokohtelulle.

Sijoitusrahastojen verokohtelulle ominaista on se, että rahaston sisällä osingoista ja luovutusvoitoista ei makseta veroa. Veroa maksetaan sijoitusten tuotosta vasta varojen nostohetkellä, jolloin myös tappiot ovat vastaavasti vähennyskelpoisia.

Työryhmä suosittelee, että sijoitusrahastojen ja erikoissijoitusrahastojen nykyisiä verotusperiaatteita ei tulisi asiallisesti muuttaa. Osakesäästäjät on samaa mieltä. Työryhmän mukaan kasvurahastojen verokohtelua voidaan pitää hyvänä lähtökohtana, kun tarkastellaan myös muiden sijoitusmuotojen verokohtelun uudistamistarpeita. Osakesäästäjät yhtyy myös tähän näkemykseen.

Työryhmä pitää mahdollisena, että sijoitusrahastolainsäädännössä osuudenomistajien vähimmäislukumäärää voitaisiin alentaa. Vähimmäislukumäärä on nykyään 50 ja se olisi muutoksen jälkeen 30. Emme näe mahdollisessa muutoksessa mitään ongelmaa.

Työryhmä esittää, että ulkomaisten sijoitusrahastojen saamien osinkojen lähdeveron palautusten fisikaalinen merkitys antaa aihetta tarkastella osinkojen lähdeverotusta tarkemmin. Osakesäästäjät on vuonna 2013 esittänyt osinkojen tasaveromallia, jossa kaikkia osingonsaajia verotettaisiin niin, että kaikista jaetuista osingoista perittäisiin alhaista (tuolloisen laskelman mukaan jo kolmen prosentin vero olisi taannut silloisen verokertymän) lähdeveroa. Kannattammekin siten lämpimästi osinkojen lähdeverotuksen tarkempaa selvittämistä, ja osallistumme mahdolliseen selvitystyöhön mielellämme. Mikäli veropohjaa tiivistetään, on tärkeää, että samalla verokantoja myös alennetaan, mikä käytännössä johtaisi suoraan sijoittavien osakesäästäjien verotaakan kevenemiseen ja lisäksi siten osakesäästämisen suosiota Suomessa.

Säästö- ja sijoitusvakuutukset (s. 114-135) sekä kapitalisaatiosopimukset (s. 136-143)

Säästö- ja sijoitusvakuutukset sekä erityisesti kapitalisaatiosopimukset ovat yleistyneet Suomessa pörssiosinko- ja myyntivoittoverotuksen kiristyessä. Työryhmäraportin mukaan kapitalisaatiosopimusten tarjoaminen yksityishenkilöille on Euroopassa yleensä harvinaista, mutta Suomessa yleistä (vuonna 2016 peräti 85 prosenttia uusista kapitalisaatiosopimuksista oli yksityishenkilöiden tekemiä).

Työryhmä toteaa, että tuotteita markkinoidaan ensisijaisesti verosuunnittelutarkoituksessa. Muuta etuahan niistä ei yksityissijoittajalle olekaan. Työryhmä näkee, että säästö- ja sijoitusvakuutusten sekä kapitalisaatiosopimusten sääntely on jäänyt ajastaan jälkeen ja sitä tulee uudistaa. Kannatamme sääntelyn uudistamista ja muuttamista verokohtelua mahdollisimman samanlaiseksi suoran sijoittamisen kanssa, kun näiden kaikkien kohtelu muutetaan samanlaiseksi sijoitusrahastojen verokohtelun kanssa.

Työryhmä esittää ratkaisuksi verotuksen muuttamista mahdollisimman lähelle sijoitusrahastojen kasvuosuuksien verokohtelua eli tuoton suhteellisen osan lukemista tuloksi. Tappioiden vähennyskelpoisuutta ehdotetaan kuitenkin käsiteltävän eri tavalla kuin sijoitusrahastojen verotuksessa. Osakesäästäjät pitäisi parhaana, että Suomessa asetetaan sijoitusrahastojen kasvuosuuksien verokohtelu lähtökohtaiseksi verotuksen standardiksi ja kaikkien muiden finanssisijoitusmuotojen verokohtelu, niin näiden kuin suoran sijoittamisen, yhtenäistetään tämän kanssa.

Työryhmä esittää tuoton suhteellisen osan lukemisesta tuloksi nostohetkellä. Tämä heikentää tuotteiden nauttimaa nykyistä verotuksen lykkäytymisestä. Pidämme tältäkin osin parhaana tapana tuoda verokohtelu mahdollisimman lähelle sijoitusrahastojen verokohtelua. Samoin pitäisi mielestämme tappioita voida hyödyntää jo nostohetkellä, kuten rahasto-osuuksista luovuttaessa.

Vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus ja pitkäaikaissästämissopimus (s. 144-151)

Vapaaehtoinen eläkesäästäminen eläkevakuutusten muodossa on Suomessa lainsäädännöllisin keinoin onnistuttu käytännössä lopettamaan. Osin lainsäädännöstä johtuen myös pitkäaikaissästösopimustilit (PS-tilit) ovat menestyneet valitettavan heikosti. Osakesäästäjien mielestä tämä on erittäin valitettavaa, koska PS-tili on tällä hetkellä yksityisen henkilön näkökulmasta ylivoimaisesti paras pitkäaikaissästämissopimuksen apuväline, minkä esimerkiksi laatimamme laskelmat selvästi osoittavat. Kuitenkin vain kaikkein valvutuneimmat kotitaloudet ovat avanneet PS-tilin.

Työryhmä toteaa PS-tilistä, että ”maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olevien ikärajojen muutos vuodesta 2010 romahdutti vapaaehtoisten yksilöllisen eläkevakuutusten ja pitkäaikaissästämissopimusten kysynnän ja osa palveluntarjoajista on lopettanut niiden tarjonnan”. Tämä pitää osin paikkansa, suurin syy PS-tilin heikkoon suosioon on palveluntarjoajien erittäin nihkeä suhtautuminen niihin, toki hyvin ymmärrettävistä syistä, onhan PS-tili palveluntarjoajan näkökulmasta huonoa bisnestä. Paljon järkevämpää on ollut myydä kuluttajille esim. kapitalisaatiosopimuksia. Tuomme tämän näkökulman esiin siksi, ettei myöhemmin käsiteltävien osakesäästötilien kohdalla kävisi samoin.

Vapaaehtoisen eläkesäästämissopimuksen edistäminen on poliittinen asia. Osakesäästäjät kannattaa sidotun eläkesäästämissopimuksen verokohtelun tarkastelemista. Työryhmän mukaan ”verotuen säilyttäminen ja sen ehtoihin tehdyt muutokset lukuisten verouudistusten yhteydessä ovat perustuneet poliittiseen harkintaan. Ikärajojen muutokset ovat liittyneet laajempaan eläke- ja työvoimapolitiittiseen keskusteluun. Mahdollisia ikärajojen muutoksia ja muita muutostarpeita on tämän vuoksi syytä arvioida erikseen muun muassa mainituista näkökulmista.” Osakesäästäjät kannattaa esitettyä arviointia paitsi mainituista näkökulmista, jotka sinänsä ovat relevantteja, myös siitä näkökulmasta, miten mahdolliset muutokset vaikuttavat tuotteiden suosioon. Aioituksista ei ole hyötyä mistään näkökulmasta, elleivät ihmiset niitä käytä!

Kertamaksullinen eläke (s. 152-156)

Työryhmän tehtäväksiannon mukaan työryhmän tuli tehdä esitys kertamaksullisen eläkkeen verokohtelusta. Tämä on sinänsä hyvä, mutta pidämme kuitenkin jatkuvan eläkesäästämisen edistämistä selkeästi tärkeämpänä kuin kertamaksullisen eläketuotteen kehittämistä.

Työryhmän mukaan ”neutraalisuusnäkökulmasta on perusteltua soveltaa kertamaksullisiin eläkevakuutuksiin samaa verotustapaa kuin säästöhenkivakuutuksiin ja kapitalisaatiosopimuksiin”. Osakesäästäjät pitää neutraalisuusnäkökulmaan perustuvaa lähtökohtaa oikeana, kunhan myös suorat osakeomistukset saadaan samalle viivalle.

Kommandiittiyhtiömuotoiset pääomarahastot (s. 157-180)

Työryhmä on selvittänyt kommandiittiyhtiömuotoisten pääomarahastojen verokohtelua ja tunnistanut säätiöiden ja ulkomaisten rahastojen sijoitustoimintaan vaikuttavat säädöset. Havaitut ongelmat voidaan ratkaista yksinkertaisella ja nykyisen verosääntelykehikon mukaisella ratkaisulla. Ongelmia ei pidä lähteä ratkomaan laaja-alaisella uudistuksella, joka aiheuttaisi pitkän epävarmuusajan myös niille sijoittajille, joilla ei ole tällä hetkellä mitään ongelmia sijoitusympäristössä. Osakesäästäjät kannattaa työryhmän tarkastelemaan yksinkertaisia sääntelymuutoksia. Muutokset eivät suoraan kosketa luonnollisia henkilöitä. Muutokset tekevät kommandiittiyhtiömuotoiset pääomarahastosijoitukset säätiöiden näkökulmasta neutraaleiksi muihin sijoituksiin verrattuina sekä mahdollistavat ulkomaiset rahastojen rahasto -rakenteet.

Osake-/sijoitussäästötili (s. 181-211)

Työryhmän mukaan osake-/sijoitussäästötiliä on käytetty osakesäästämisen edistämiseen ja muissa Pohjoismaissa myös verotuksen neutraalisuuden edistämiseen. Osakesäästäjät pitää erittäin hyvänä sitä, että työryhmä tarkasteli valtiovarainministerin vaatimuksesta myös osakesäästötiliä. Osakesäästäjät kannattaa osakesäästötilin mahdollisimman nopeaa käyttöönottoa Suomessa.

Työryhmä tarkasteli kolmea eri vaihtoehtoa osake- / sijoitussäästötiliksi. Osakesäästäjien näkökulmasta kaikki vaihtoehdot ovat mahdollisia, mutta selvästi parhaana vaihtoehtona näemme työryhmän tarkasteleman vaihtoehdon 2. Kyseinen vaihtoehto laajentaisi sijoitusrahastojen nykyisen verokohtelun koskemaan myös osakesäästötiliä. Näin osakesäästäjä voisi veroneutraalisti valita, haluaako hän sijoittaa itse ja näin olla itse omistaja, vai käyttääkö palveluntarjoajien tuotteita jostain muusta syystä. Verotus ei ohjaisi enää sijoittajaa monimutkaisiin rakenteisiin ja omistajanoikeuksien siirtämiseen palveluntarjoajalle.

Vaihtoehdossa 2 osakesäästötilille talletetaan rahaa, joka sijoitetaan osakkeisiin. Osingot ja luovutusvoitot saadaan tilin sisällä ilman välitöntä verovaikutusta. Näin osingot voidaan sijoittaa täysimääräisesti uudelleen ja sijoittaja voi hajauttaa osakeomistuksiaan ilman verotuksen lukkiutumisvaikutusta. Muutos parantaisi sijoittajien tuottoja (korkea korolle vaikutus myös veron osalta), parantaisi hajauttamista (nykyään keskimääräinen sijoittaja omistaa vain 3-4 yhtiön osakkeita) ja siten alentaisi sijoitusten riskiä. Kun sijoittajien tuotot paranisivat, lisääntyisi myös lopulta saatava verokertymä. Veroa maksettaisiin sijoitusten tuotoista, mutta vasta silloin, kun sijoittaja nostaa varat osakesäästötililtä. Tappiot olisivat nostohetkellä vähennyskelpoisia.

Koska sijoitusrahastojen verokohtelu on pysynyt samana jo yli 30 vuotta, veromalli olisi suurelle yleisölle entuudestaan tuttu. Verotus olisi aidosti neutraalia ja sijoitustuotteen valinta (osakesäästötili vs. sijoitusrahasto vs. sijoitusvakuutus) tapahtuisi aidosti sijoittajan muiden preferenssien mukaan. Selkeä malli todennäköisesti lisäisi osakesäästäjien määrää merkittävästi. Osa sijoittajista myös mahdollisesti siirtyisi välillisistä tuotteista suoraan omistaviksi. Tämä lisäisi läpinäkyvyyttä sekä alentaisi sijoittajien palveluntarjoajille maksamia kustannuksia ja siten parantaisi sijoitustuottoja. Talletustileille säästävien kansalaisten siirtyminen osakesäästäjiksi parantaisi säästöjen tuottoja ja siten kasvattaisi kansallisvarallisuuttamme. Lisäksi siirtymä lisäisi yritysten mahdollisuutta saada kotitalouksilta rahoitusta kasvuunsa ja parantaisi varautumista kestävyysvajeeseen. Osakesäästäjät näkeekin osakesäästötilissä ja erityisesti mallissa 2, lukuisia etuja sekä yhteiskunnan että yksilön kannalta. Kyseessä ei silti ole varsinainen veroetu tai ainakaan verotuki, vaan kyse on osakesäästämisen verokohtelun tuomisesta samalle viivalle rahastosäästäjän ja vakuutustuotteiden käyttäjän verokohtelun kanssa. Osakesäästäjät pitää tätä välttämättömänä.

Osakesäästäjät pitää tärkeänä, että suora osakesäästäminen tuodaan verotuksessa samalle viivalle rahasto- ja vakuutussäästämisen kanssa. Lähtökohtana tässä tulisi olla sijoitusrahastojen verokohtelun yleistäminen. Keskeisiä sijoituskohteita ovat nimenomaan pörssiosakkeet (mukaan lukien First North -markkinapaikan osakkeet), koska niiden verokohtelu on tällä hetkellä kaikkein epäedullisin. Tämän takia Osakesäästäjät käyttää tilistä nimeä osakesäästötili. Emme silti vastusta PS-tilin lainsäädännön mukaisten sijoitustuotteiden mukaan lukemista (pörssiosakkeiden lisäksi myös mm. rahasto-osuudet ja joukkolainat). Käytännössä nimet osakesäästötili ja sijoitussäästötili ovat Osakesäästäjien näkökulmasta lähes synonyymeja.

Tärkeintä osakesäästötilissä on se, että omistajan oikeudet ovat sijoittajalla ja sijoittaja saa itse tehdä sijoituspäätökset. Osakesäästäjät pitää kansalaisten laajamittaista omistusta kotimaisissa yrityksissä hyvänä ja tavoiteltavana asiana sekä sijoittajan että kansantalouden näkökulmasta. Suora sijoittaminen on lähtökohtaisesti kaikille kotitalouksille sopiva sijoitusmuoto, joten emme pidä toivottavana, että osakesäästötilejä markkinoitaisiin sijoittajille vain valmiiksi paketoitujen suosituskorien avulla.

Osakesäästäjät pitäisi parhaana, mikäli voitaisiin säätää osakesäästötilin puitteiden maksuttomuudesta käyttäjälle. Osakesäästäjät kantaa huolta tilien hinnoittelusta, koska esimerkiksi kapitalisaatiosopimusten kohdalla palveluntarjoajat ovat pyrkineet hinnoittelemaan tuotteen niin, että käytännössä merkittävä osa verohyödyistä jää palveluntarjoajalle. Osakesäästäjät pitää tärkeänä myös lakiin kirjattavaa mahdollisuutta vaihtaa palveluntarjoajaa ilman sijoitusten realisointia ja verotuksen laukeamista. Tämä osaltaan auttaneen pitämään palkkiotasot kurissa.

On erittäin tärkeää, että osake-/sijoitussäästötilissä ei ole mitään euromääräisiä rajoituksia. PS-tilin houkuttelevuutta heikennettiin rajoituksilla, ja kotitalouksilla on niistä huono näkemys suurelta osin palveluntarjoajien eli tuotteiden myyjien ruokkimana, joten rajoitusten lisääminen heikentäisi merkittävästi osakesäästötilin vastaanottoa. Osakesäästäjät pitää erittäin hyvänä sitä, ettei työryhmän esitys sisällä euromääräisiä rajoituksia.

Osakesäästäjät vaatii osinkojen ottamista mukaan malliin. Osinko on iso osa osakkeen tarjoamaa tuottoa, ja hyvin moni osakesäästäjä preferoi osinkoja sijoituspäätöksiä tehdessään. Osinko ei ole mitään ”ylimääräistä tuloa”, vaan sen avulla osakkeenomistaja siirtää omia varojaan yhdeltä tililtään (tarkkaan ottaen siis omistamansa yrityksen tililtä) omalle tililleen ja sijoittaa rahat edelleen joko saman tai jonkun muun yrityksen osakkeisiin. Tämän transaktion verottamiseen eri tavalla kuin sijoitusrahastojen kohdalla ei ole mitään muuta syytä kuin työryhmässä esitetyt verotekniset seikat, eli että asia on liian monimutkainen, eikä työryhmä niitä edes yrittänyt ratkaista.

Olisi erittäin epätoivottavaa, ettei osinkoja otettaisi malliin mukaan. Osakesäästötiliin liittyvät osinkojen verotuksen kansainväliset tilanteet tulee ratkaista neutraalisuuden nimissä samoin kuin on tehty sijoitusrahastojen kohdalla. Sama mallihan toimii myös PS-tilien kohdalla, eli osingot saa tilille ilman välitöntä osinkoveroa. Osakesäästäjät pitää tärkeänä sitä, että osakesäästötili otetaan käyttöön 1.1.2019. Työryhmän mukaan osinkoihin liittyviä kysymyksiä ei pystytä vaadittavassa aikataulussa ratkaisemaan, ja työryhmä ehdottaa niihin palattavan myöhemmin. Jos näin tapahtuu, jää osakesäästötili Osakesäästäjien mielestä toistaiseksi torsioksi.

Osinkoihin liittyvä ongelma on ratkaistava tavalla tai toisella. Osakesäästäjät ehdottaa vaihtoehtoja sille, että ylivoimaisesti järkevintä vaihtoehtoa (eli sama malli kuin sijoitusrahastoilla) ei voida tai haluta toteuttaa em. aikataulussa. Yksi vaihtoehto on sallia yrityksille osinkojen maksu osakkeina, jotka voisi siirtää suoraan osakesäästötilille ilman välitöntä veroa. Eli yritys ostaa osinkoihin varaamallaan rahoilla omia osakkeitaan, jotka sitten luovutetaan halukkaille osakkeenomistajille käteisosinkojen sijasta. Tällaisista löytyy esimerkkejä, esim. Yhdysvalloissa menetelmä on ollut käytössä jo pitkään ja Osakesäästäjät on sitä ehdottanut jo aiemminkin. Toinen vaihtoehto olisi antaa tilinomistajalle osinkoveron suuruinen euromääräinen verovähennys tuloveroistaan, edellyttäen että osingot siirretään osakesäästötilille. Tässä ei olisi raportissa kuvattuja kansainväliseen verotukseen liittyviä ongelmia, koska osingoista pitäisi ensin maksaa vero, ja valtiovaltahan voi kansallisessa lainsäädännössään päättää sallimistaan verovähennyksistä, joten ongelma voitaisiin näin kiertää ja lopputulos olisi sama kuin osinkojen saaminen suoraan osakesäästötilille.

Norjassa osakesäästötili otettiin käyttöön 1.9.2017, jolloin osakesäästäjille annettiin reilu vuoden siirtymäaika 31.12.2018 saakka siirtää olemassa olevat osakesijoitukset uudelle osakesäästötilille ilman välittömiä verovaikutuksia. Siirtymäaika nopeuttaisi uuteen malliin siirtymistä ja selkeyttäisi osakesäästäjän verotusta merkittävästi, kun jokainen olisi vain yhdessä mallissa kerrallaan eikä sijoittajan tarvitsisi seurata ja ymmärtää useata samanaikaista erilaista verojärjestelmää, jollei hän erityisesti niin haluaisi. Osakesäästäjät pitää siirtymämahdollisuutta erittäin tärkeänä. Osakesäästäjien mukaan muut sijoitustuotteet ovat nauttineet epäneutraalista verojärjestelmästä niin pitkään, että osakesijoituksille pitäisi antaa tämä oikeus siirtyä uuteen järjestelmään kerralla. Osakesäästäjät ei usko siirto-oikeuden vaikuttavan merkittävästi fiskaaliseen kertymään, sillä yleisin motiivi myydä sijoituksia on rahantarve. Rahantarpeen yllättäessä sijoitukset on realisoitava ja tällöin myös osakesäästötilimallin kohdalla sijoittaja maksaa rahaa nostaessaan tuotosta veroa.

Osakesäästäjät ei pidä työryhmän tarkastelemia malleja 2 ja 3 erityisinä veroetuina. Kyse näissä malleissa on verotuksen tekemisestä neutraaliksi. Käyttöön otettavaa mallia ei pidä riisua niin paljon, että siitä tulee merkityksetön. Huonoa mallia ei kannata ottaa käyttöön vaan on uskallettava säätää aidosti toimiva ja houkutteleva veromalli.

Työryhmä on tehnyt laskelmiaan siitä, paljonko välittömiä verotuloja valtio ehkä menettää, jos tili otetaan käyttöön. On huomattava, että valtio EI menetä verotuloja vaan ainoastaan lykkää niiden saamista. Ja itse asiassa valtion lykkäämät verot ovat sijoitettuina samalla tuotolla kuin sijoittajien varat, jolloin lykättyjen verotulojen nykyarvo on huomattavasti korkeampi kuin jos ne perittäisiin välittömästi. Lisäksi laskelmissa täytyisi huomioida kansantaloudelle koituvat hyödyt yritysten rahoitustilanteen parantuessa, kansalaisten vaurastuessa ja kotitalouksien ottaen itse entistä suuremmissa määrin kantaakseen ikääntymisestä aiheutuvat ongelmat Suomen kestävyysvajeen hoitamisessa.

Osakesäästäjät siis esittää, että Suomessa otetaan 1.1.2019 käyttöön osake-/sijoitussäästötili, johon liittyen osakesäästäjille annetaan vähintään vuoden siirtymäaika siirtää nykyiset osakesijoitukset uudelle tilille ilman

välittömiä verovaikutuksia. Osakesäästäjät pitää osinkojen mukaan ottamista erittäin tärkeänä, mieluiten suoraan tilille maksetuille osingoille mutta ellei sitä teknisistä syistä haluta toteuttaa, joko osinkojen maksaminen osakkeina tai osinkojen suuruisen verovähennyksen kautta toteutettuna.

Maastamuuttotilanteet (s. 212-213)

Osakesäästäjät ei pidä maastamuuttoon liittyvää exit-veroa tarpeellisena.

Yhteenveto

Osakesäästäjän verokohtelua on kiristetty vuosien varrella erityisesti pörssiyritysten jakamien osinkojen verokohtelun osalta, mutta myös myyntivoittojen osalta, vaikka ne ovat monissa maissa verotuksen ulkopuolella pitkään omistetuista omaisuudesta. Lisäksi pääomaveroa on nostettu useaan otteeseen.

Työryhmän tarkastelemien välillisten sijoitusmuotojen, sijoitusrahastojen, säästö- ja sijoitusvakuutusten sekä kapitalisaatiosopimusten verokohtelu on suora sijoittamista oleellisesti edullisempaa, ja osa sijoittajista ei maksa lainkaan veroa. Näin verotus ohjaa sijoittajaa käyttämään monimutkaisempia rakenteita, joiden suosio on viime vuosina huomattavasti kasvanut, ja samalla siirtämään omistajan oikeudet palveluntarjoajille.

Toisin kuin työryhmä raportissaan perustelematta väittää, suora osakesijoittaminen sopii kaikille. Välillinen sijoittaminen ei myöskään alenna sijoittajan riskiä, päinvastoin. Välillinen sijoittaminen kylläkin lisää sijoittajan kuluja ja alentaa siten sijoittamisen kokonaistuottoa. Suora osakesijoittaminen ja kansalaisten laajapohjainen omistajuus ovat yhteiskunnan kannalta erittäin tavoiteltavia, ja verojärjestelmän tulisi heijastaa yhteiskunnan arvoja.

Osakesäästötiliä on käytetty maailmalla osakesäästämisen edistämiseen ja muissa Pohjoismaissa myös verotuksen neutraalisuuden edistämiseen. Osakesäästäjät kannattaa osakesäästötilin mahdollisimman nopeaa käyttöönottoa Suomessa.

Työryhmä tarkasteli kolmea eri vaihtoehtoa osakesäästötiliksi. Osakesäästäjät pitää parhaana vaihtoehtoa 2, mikä laajentaisi sijoitusrahastojen nykyisen verokohtelun koskemaan myös osakesäästötiliä. Näin jokainen voisi veroneutraalisti valita, haluaako hän sijoittaa itse vai rahaston kautta. Tässä vaihtoehdossa tilille laitetaan rahaa, joka sijoitetaan osakkeisiin, ja osingot ja luovutusvoitot saadaan tilin sisällä ilman välitöntä verovaikutusta, jolloin osingot voidaan sijoittaa täysimääräisesti uudelleen ja salkku voidaan hajauttaa ilman verotuksen lukkiutumisvaikutusta. Verotus olisi aidosti neutraalia.

Osakesäästäjät pitääkin tärkeänä, että suora osakesäästäminen tuodaan verotuksessa samalle viivalle rahasto- ja vakuutussäästämisen kanssa. Osakesäästäjät pitäisi toivottavana, että voitaisiin säätää osakesäästötilin puitteiden maksuttomuudesta käyttäjälle. Osakesäästäjät pitää tärkeänä lakiin kirjattavaa mahdollisuutta vaihtaa palveluntarjoajaa ilman sijoitusten realisointia ja verotuksen laukeamista. On myös erittäin tärkeää, että osake-/sijoitussäästötilissä ei ole mitään euromääräisiä rajoituksia.

Osakesäästäjät vaatii siis osinkojen ottamista mukaan malliin. Osakesäästötiliin liittyvät osinkojen verotuksen kansainväliset tilanteet tulee ratkaista neutraalisuuden nimissä samoin kuin on tehty sijoitusrahastojen kohdalla. Osinkoihin liittyvä työryhmän esiintuoma ongelma on ratkaistava tavalla tai toisella. Siksi

Osakesäästäjät ehdottaa vaihtoehtoja sille, että ylivoimaisestiärkevintävaihtoehtoa (eli sama malli mikä koskee sijoitusrahastoja) ei voida tai haluta toteuttaa em. aikataulussa:

- Sallitaan yrityksille osinkojen maksu osakkeina, jotka voi siirtää suoraan osakesäästötilille ilman välitöntä veroa
- Annetaan tilinomistajalle osinkoveron suuruinen euromääräinen verovähennys veroistaan, edellyttäen että osingot siirretään tilille.

Osakesäästäjät pitää tärkeänä sitä, että osakesäästötili otetaan käyttöön 1.1.2019. Työryhmän mukaan osinkoihin liittyviä kysymyksiä ei pystytä vaadittavassa aikataulussa ratkaisemaan, ja työryhmä ehdottaa niihin palattavan myöhemmin. Jos näin tapahtuu, jää osakesäästötili torsioksi.

Osakesäästäjät ehdottaa myös Norjan mallin mukaista siirtymäaikaa, jolloin olemassa olevat osakesijoitukset voisi siirtää uudelle osakesäästötilille ilman välittömiä verovaikutuksia. Muut sijoitustuotteet ovat nauttineet epäneutraalista verojärjestelmästä niin pitkään, että osakesijoituksille pitäisi antaa tämä oikeus siirtyä uuteen järjestelmään kerralla.

Työryhmä on tehnyt laskelmia siitä, paljonko välittömiä verotuloja valtio ehkä menettää, jos tili otetaan käyttöön. On huomattava, että valtio EI menetä verotuloja vaan lykkää niiden saamista. Ja itse asiassa, valtion lykkäämät verot ovat sijoitettuina samalla tuotolla kuin sijoittajien varat, jolloin lykättyjen verotulojen nykyarvo on huomattavasti korkeampi kuin jos ne verotettaisiin välittömästi. Lisäksi laskelmissa täytyisi huomioida kansantaloudelle koituvat hyödyt yritysten rahoitustilanteen parantuessa, kansalaisten vaurastuessa ja kotitalouksien ottaen itse entistä suuremmissa määrin kantaakseen ikääntymisestä aiheutuvat ongelmat Suomen kestävyysvajeen hoitamisessa.

Osakesäästäjät siis esittää, että Suomessa otetaan 1.1.2019 käyttöön osake-/sijoitussäästötili, jossa on myös osingot mukana, ja että kotitalouksille annetaan vuoden siirtymäaika siirtää nykyiset osakesijoitukset uudelle tilille ilman välittömiä verovaikutuksia.

Osakesäästäjät antaa mielellään lausunnosta lisätietoja.

Osakesäästäjien Keskusliitto ry

Timo Rothovius
Puheenjohtaja